

Läroarutbildningen
Examensarbete
Hösten 2004

Busungar!

– Hur kan läraren arbeta för att behålla oroliga och stökiga elever i klassrummet?

Handledare:
Lennart Leopold

Författare:
Anette Jönsson
Lina Lorentzson

Busungar!

– Hur kan läraren arbeta för att behålla oroliga och stökiga elever i klassrummet?

Abstract

Uppsatsens syfte är att ta reda på hur läraren kan bedriva undervisning i klassrummet och samtidigt behålla busungarna i salen. Med ordet busungar menas alla barn, både flickor och pojkar, som allmänt stör inne i klassrummet. Oftast är dessa elever väldigt stökiga och högljudda. Genom litteraturstudier, intervjuer och observationer med de olika parterna som är inblandade i elevernas undervisning har möjligheter att integrera dessa elever i undervisningen undersökts. På den skola där den empiriska delen av undersökningen genomfördes har man ett fungerande system där busungarna tas om hand på ett bra sätt så att de inte stör undervisningen.

Ämnesord: Inlärningsmiljö, Individanpassad pedagogik, Lärarroll, Klassrumsmiljö, Oroliga och Stökiga elever.

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.2 Syfte och frågeställning.....	4
1.3 Metod.....	5
2. Litteraturgenomgång.....	6
2.1 Busungarna.....	6
2.2 Olika faktorer.....	7
2.3 Åtgärder.....	9
2.3.1 Skolans och lärarens roll.....	12
2.4 Miljö.....	13
2.5 Framtid.....	14
2.6 Framtida forskning.....	14
3. Problemprecisering.....	16
4. Empirisk del.....	17
4.1 Uppläggning och genomförande.....	17
4.2 Gruppurval.....	17
4.2.1 Elevbeskrivning.....	18
4.2.2 Pedagogernas bakgrund.....	19
4.3 Redovisning av resultat.....	19
4.3.1 Elevintervjuer.....	19
4.3.2 Lärare 1.....	20
4.3.3 Lärare 2.....	21
4.3.4 Specialpedagogen.....	21
4.3.5 Rektor.....	22
4.3.6 Observationer.....	23
4.4 Analys och kommentar.....	24
5. Diskussion.....	26
5.1 Jämförande diskussion.....	26
5.2 Sammanfattning.....	29
5.3 Avslutning.....	29
Referenser.....	30
Bilagor.....	

1. Inledning

I denna sektion, som är indelad i tre avsnitt, presenteras vad uppsatsen ämnar undersöka, vilket syfte den har och vilka metoder som har använts.

1.1 Introduktion

Uppsatsförfattarna, vi, har uppfattningen att det i dagens skola finns alltför många elever som går till specialpedagog. Det leder till att eleverna träffar många vuxna under en skoldag, när de egentligen har behov av att känna sig trygga hos en vuxen. Uppsatsen ämnar undersöka vad man som lärare kan göra för att behålla alla elever i klassrummet, utan att de stör andra och sig själva i sitt lärande. När man som ny lärare kommer ut i skolans värld vill man veta vad som kan göras för att busungarna ska stanna i klassen hos kamraterna.

Med benämningen busungar menar vi inte bara elever med diagnoser utan alla elever som har det jobbigt i skolan och som på grund av det stör kamraterna i klassrummet, det vill säga de är okoncentrerade. Orsakerna till deras situation kan vara flera, exempelvis kan de ha det jobbigt hemma med föräldrarna, i skolan med kamrater eller annat. Dessa problem gör att de inte känner sig trygga och därför hävdar de sig på olika sätt och ett vanligt sätt är att bli okoncentrerade och ”busiga”.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att ta reda på *hur* man kan arbeta i klassrummet med dessa busungar eftersom detta är en stor del av vardagen för lärare. Frågan är ju inte *om* man kommer att träffa på dessa elever, utan *när*. Av denna anledning är perspektivet i uppsatsen framförallt lärarens, men i vissa fall även elevernas.

Enligt Lpo-94 ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla (Lpo-94, 2001:20).

De frågeställningarna vi har är:

- Hur kan lärare arbeta i klassrummet och skapa en god klassrumsmiljö för att behålla busungarna?
- Vilka olika arbetssätt finns att jobba med busungar för specialpedagog och lärare?

1.3 Metod

För att uppnå syftet med uppsatsen har litteratur inom ämnet lästs. Litteraturen kommer sedan att ligga till grund för uppsatsens teoretiska utgångspunkter. Under den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) genomfördes intervjuer med elever, lärare, specialpedagog och rektor på skolan. Intervjun med varje individ var kvalitativ ostrukturerad, det vill säga den tillät intervjuaren att gå på djupet genom att följa den intervjuades tankar och ställa följdfrågor (May, 1997:152). Förslag på förberedda frågor fanns, men det var den intervjuades resonemang som följdes och då kunde inte följdfrågorna vara förbestämda.

Intervjuerna spelades in på band för att fokus skulle läggas på vad den intervjuade sa. När alla intervjuerna var klara skrevs de ner ordagrant på dator och bifogades som bilagor (se bilaga 1-13), vilket gör dem lättöverskådliga och lättanalyserade (Kvale, 1997:147).

Som komplement till intervjuerna genomfördes observationer i klassrummen och hos specialpedagogen. Varje observation var en ostrukturerad observation, dvs. man kunde inhämta så mycket information som möjligt inom ett visst område. Vi skrev endast ner stödord under observationen (Patel & Tebelius, 1998:98).

2. Litteraturgenomgång

Detta avsnitt kommer först att belysa vad som karaktäriserar busungarna. Därefter speglas vilka olika faktorer som kan påverka deras beteende och vilka åtgärder som kan utföras utifrån deras behov. Vi tar även upp skolans och lärarens roll. Sedan följer en kort beskrivning av hur miljön påverkar. Avslutningsvis tittar vi på framtiden.

2.1 Busungarna

I *Barn med behov av särskilt stöd* beskriver Asmervik, Ogden & Rygvold att problemen hos "busiga" elever kan vara olika. Några är högröstade, trissar upp varandra och lockar klassen till skratt, några är grova i munnen och ohövlige. Andra har stort behov av uppmärksamhet och kan göra vad som helst för att få det. För många elever är negativ uppmärksamhet bättre än ingen. Vissa elever är fullt upptagna med att tänka på bekymmer som förekommer i hemmet. Utifrån ett vuxenperspektiv är dessa elever svåra att handskas med eftersom de bråkar och stör undervisningen (Asmervik m.fl. 2001:84).

Barbro Wiking beskriver i *Bråkiga barn* att en del av eleverna oftast har en allmän känsla av misslyckande. De försöker dölja problemen för sig själva och andra genom förnekanden, stöddighet och skrytsamhet. Detta måste läraren lägga mycket energi på att arbeta bort. Dessa elever, här kallade busungarna, måste få lyckas (Wiking, 1991:20). Enligt Wiking är det viktigt att eleverna börjar med väldigt små uppgifter för att de ska se ett slut och kanske istället göra mer än de har kommit överens om och lyckas. Efter det kan uppgifterna utökas på det som går lättare, medan det får gå långsammare med det som upplevs svårare av busungarna (Wiking, 1991:36). Att lyckas är oftast nyckelordet för busungarna, att lyckas börja på en uppgift och sedan lyckas avsluta den. Eftersom de är oroliga och störs av minsta lilla, kommer de oftast efter i arbetet och hinner inte avsluta sina uppgifter, utan börjar hela tiden på nya (Kadesjö, 2001:26 och Wiking, 1991: 20). Enligt Lpo har varje elev en strävan att få utvecklas i skolan, känna glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter (Lpo 94, 2001:23).

Det som är gemensamt för de elever som hittills beskrivits, enligt Asmervik m.fl., är att de har svårt för att skaffa vänner och ännu svårare att behålla dem. Eftersom

sådana elever finns i nästan alla klasser idag ses det som ett normalt problem. Asmervik m.fl. tror att det även kan bero på att skolan har en kaotisk miljö, att lärarna är negativa och inte kompetenta att förebygga och hantera problem med de här eleverna. Arbetet ställer stora krav på samarbete mellan olika instanser, eftersom problemen kanske inte bara uppkommer i skolan utan även hemma. De eleverna med störst koncentrationssvårigheter utgör bara en liten del av busungarna, med tanke på att majoriteten av eleverna någon gång under skoltiden visar tecken på övergående eller lättare problem (Asmervik m.fl. 2001:86).

2.2 Olika faktorer

Enligt Asmervik m.fl. diskuteras störande beteende både i och utanför skolan. De anser att beteendeproblemen oftast har många olika förklaringar samtidigt. Bidragande orsaker kan dels vara individuella såsom arv, hälsa, tankar och känslor och dels familj, vänner, skolan och andra miljöfaktorer (Asmervik m.fl. 2001:94).

Dahl & Rudvall menar i *Moteld – boken för dig som vill påverka skolan* att i utredningsarbeten ses ofta individen i fråga som bäraren av problemen och därför analyseras bara deras inlärningssvårigheter, sociala problem eller förhållningssätt till arbete, kamrater och lärare. Frågan är vad man egentligen får ut av dessa analyser. DE inblandade, lärare, föräldrar och andra instanser, behöver titta på individens relation till hela skolsituationen och ta reda på vad det egentligen är som stör: konflikter, utstötthet, problem i hemmet m.m. (Dahl & Rudvall, 2001:109). Dahlgren belyser också att elevers olika personligheter kan påverka deras skolarbete, men att även speciella händelser som t.ex. dödsfall, skilsmässa, relationsproblem inom familjen eller kärleksbekymmer, påverkar dem (Dahlgren, 1999:54).

Även Wiking påpekar att det är helheten som är viktig. Hon anser att mycket av problemen som finns i klasserna idag skulle underlättas om det var mer struktur och kontinuitet i vardagen eftersom det kan leda till positiva förändringar tidigt. Med struktur och kontinuitet i vardagen menas att schemat och dagarna bör se likadana ut vecka efter vecka. För att kunna handskas med de busiga eleverna krävs det god kunskap och skicklighet. Redan när de kommer från förskolan kan det finnas negativa förväntningar på dem (Wiking, 1991:6). Detta måste skolan komma ifrån, eftersom det inte hjälper vare sig lärarna eller eleverna. Om läraren har en negativ bild av någon elev,

kommer detta att smitta av sig på klassen och sedan blir elevens situation ännu värre (Wiking, 1991:77). Det är viktigt att man ser till busungarnas positiva sidor och inte enbart de negativa (Asmervik m.fl. 2001:118).

Liksom Dahl och Rudvall tidigare påpekat är det viktigt att man vet orsaken till ett beteende om man ska kunna förstå det. Ska man kunna hjälpa busungarna är det viktigt att man bygger upp en bra relation. När det gäller arbetet med eleverna så tar Hintze upp tre olika grundförutsättningar:

1. Vi måste se dynamiken bakom elevens beteende. Vi måste veta varför en elev reagerar på ett visst sätt i en viss situation. Det finns ett mönster i elevens beteende som är viktigt att hitta.
2. Vi måste hitta arbetsmetoder för att kunna bemöta eleverna på rätt sätt. Det finns ingen lösning som passar alla elever. Vi måste anpassa inläringen till elevernas nivå så att de kan hitta fler strategier att använda sig av.
3. Personalen är viktig. Arbetet med dessa elever ställer stora krav på personalen, inte bara kunskapsmässigt utan även på det psykiska planet. Medvetenhet och stöd är bland de viktigaste uppgifterna för läraren.

(Hintze, 1999:56)

Åtgärderna för att hjälpa busungarna har enligt Hintze tre huvuddelar:

1. Kraven som ställs av omgivningen måste vara anpassade till eleverna.
2. Eleverna behöver hjälp med hur de ska tolka information och känslor, och hur de ska använda sig av tidigare erfarenheter.
3. De måste få hjälp med träning och utveckling av beteende, kompetenser och strategier, som de kan använda och utvärdera.

(Hintze, 1999:57)

Vidare betonar Hintze att specialpedagogisk hjälp av olika slag måste finnas till hands för dem som jobbar med eleverna dagligen. Ett stort problem är dock att busungarna ofta får träffa många olika vuxna, när de egentligen har behov av att träffa *få* vuxna. Hintze anser att någon i personalen bör vara den som står eleverna närmast, men även andra i personalen ska vara beredda att göra något om det skulle behövas (Hintze, 1999:57).

2.3 Åtgärder

I *Barn med behov av särskilt stöd* tar Terje Ogden upp några förebyggande och problemlösande sätt som sägs vara anpassade för beteendestörningar i skolan. Han anser att det är viktigt att lärarna har kunskap om hur man organiserar inläringen för alla elever, även de som misslyckas i skolan. Man måste utforma konstruktiva sätt för att lösa problem. Dessutom krävs ett samarbete mellan lärare, föräldrar, skolans administration och andra instanser, som är experter på barn med dessa problem. En mycket viktig del i arbetet, enligt Ogden, är att ha en individuell åtgärdsplan. Där anger man mål, aktiviteter, arbetsmetoder och insatser, som ska hjälpa eleverna att utveckla den ämnesmässiga och sociala kompetens, som behövs för att klara olika uppgifter i livet. Sedan har man kontinuerlig kontakt som leder till uppföljning. Om detta ses från lärarens perspektiv, handlar det om att ta tag i elevernas beteendeproblem. Planen ska inte bara innehålla saker om skolan, utan även detaljer i hemmet om det finns problem där också (Asmervik m.fl. 2001:107). Asmervik menar att det är viktigt att man hjälper busungarna att medvetandegöra sitt beteende och få dem att förstå och tänka på konsekvenserna av sitt handlande (Asmervik m.fl. 2001:121).

Enligt Wiking är det viktigt att skoldagen och skolarbetet har en fast struktur. Det är viktigt att busungarna får gränser, ramar och rutiner. Det hjälper dem att hålla sig lugna och få en överblick. Busungarna behöver avgränsande och strukturerade uppgifter, därför är arbetsblad där eleverna fyller i ett svarsalternativ bra. Den typen av uppgifter gör det enkelt att starta och slutföra en uppgift (Wiking, 1991:59).

Även Hintze anser att eleverna måste få hjälp med att organisera sitt arbete i skolan eftersom de har svårt för detta. Undervisningen bör därför vara konkret och utgå från elevernas egna upplevelser. Arbetspassens längd måste anpassas efter elevernas dagsform, men i de flesta fall skall de vara korta. Arbetsuppgifterna måste vara överblickbara. Eleverna ska kunna se slutet och hellre göra mer än det man kommit överens om än mindre, annars är det bara ännu ett misslyckande. Hintze menar att ramar, rutiner och praktiska moment är en trygghet. Långa instruktioner är aldrig bra eftersom ett konkret språk och korta meningar är lättast att förstå för hela klassen och inte bara för busungarna. De behöver dock mer uppmuntran än andra elever, eftersom de oftast har en negativ självbild. Läraren får inte ge beröm när de inte förtjänar det, då raseras självbilden ännu mer. Eleverna vet när de har gjort något bra (Hintze, 1999:65).

Kadesjö är inne på samma linje som Hintze: att berömmet måste ges då eleven gör något bra, inte senare eftersom det då kanske har glömt vad det var som var bra och då inte kan se sammanhanget. Eleverna behöver uppmuntran och beröm, inte tjat och kritik (Kadesjö, 2001:153).

Tävlingsmoment som till exempel sällskapsspel kan bli mycket tuffa och bör därför undvikas. Eleverna behöver lära sig att vinna och förlora, men man måste börja med få deltagare och sedan utöka antalet. Eftersom busungarna har svårt att välja uppgifter är det bäst att den vuxne bestämmer. (Hintze, 1999:65).

Vidare anser Hintze att det är viktigt att eleverna får tänka efter vad som kan hända och vad andra kan känna om de gör något dumt. Det är nyttigt att tänka efter före. Hintze poängterar också att eleverna måste känna krav från läraren. (Hintze, 1999:65). Som litteraturen hittills visat kan olika undervisningsmetoder lösa en del problem, men misslyckas med andra. Man säger även att ingen metod kan lösa alla undervisningsproblem. Det kan till och med dyka upp nya problem med nya metoder. Man måste trots allt försöka se att ett nytänkande behövs för att kunna utveckla både skolan och lärare (Svedberg, 1993:42). Även Dahl & Rudvall poängterar vikten av en individanpassad skola där alla elever har rätt att lära sig utifrån sina egna förutsättningar. Dahl och & Rudvall skriver:

En skola för alla innebär att alla elever ska ha tillgång till och få en likvärdig utbildning. För att alla barn och ungdomar ska orka arbeta med det svåra krävs att skolan tar tillvara och vidareutvecklar alla barns och ungdomars starka sidor. För det behövs i första hand en god inlärningsmiljö som väcker lust och nyfikenhet att lära. Men dessutom behöver de barn och ungdomar som fått svårigheter speciell hjälp. I första hand behöver de bli sedda, hörda och bekräftade. De vill också i möjligaste mån vara kvar i den egna gruppen och gruppens verksamhet. I det arbetet behöver pedagogerna och andra specialister hjälpas åt. (Dahl & Rudvall, 2001:104)

Även Dahlgren tar upp olika fördelningar av arbetsuppgifter. Han menar att eleverna ska ha individuellt arbete med samma uppgifter som övriga elever får, men på olika nivåer. Det är även så att läroplanen kräver att man skall individanpassa undervisningen. Detta innebär inte att man bara ska ge individuella arbetsuppgifter utan att man även ger eleverna olika tid till ett och samma arbete (Dahlgren, 1999:126-127). Marton och Booth påpekar i boken *om lärande* att det inte finns ett sätt att lära ut, utan flera. De skriver:

Hur någonting kan läras ut, hur det bör läras ut, vilken undervisningsmetod man bör använda – sådana föreskrifter kan inte härledas från generella utsagor om lärande. Det finns aldrig ett enda sätt att lära ut någonting. (Marton & Booth, 2000:229)

Ju tidigare läraren försöker hjälpa elever med problem, desto större möjligheter är det att elever lyckas. Det viktigaste är inte *att* hjälpa dem utan *hur*. Enligt Wiking är det viktigt att läraren under en lektion återkommer till elevens bänk hela tiden och ger signaler om att man ser vad han/hon gör och att han/hon anstränger sig. Till exempel kan läraren prata med eleven: *–Javisst, det blev bra det där*. När koncentrationen börjar svikta kan läraren till exempel säga: *–Börja här ska du se. Nu ser jag att du kan fortsätta själv. Bra. Jag står kvar en stund vid din bänk så du kommer igång*. Vid ett annat tillfälle kan man säga: *Är du klar med skrivningen? Det var bra. Ta upp matteboken. Var skulle du börja? Bra*. Sedan står läraren kvar och ser att de kommer igång. Därefter låter läraren eleverna jobba själva och upprepar sitt agerande igen. När läraren märker att koncentrationen börjar ta slut hos eleven, kan man lägga en hand på axeln för att lugna ner och arbetet kan därefter fortsätta en stund till. När läraren börjar ställa krav och sätta gränser för eleven, uppfattas det som ett tecken på respekt (Wiking, 1991:36-37).

Andra saker som Boström och Wallenberg tycker man kan göra i klassrummet är att ha avslappning tio minuter varje dag. Vi lever i en stressad vardag och eleverna mår bra om de får tid att slappna av. Avslappningen görs för att slippa spänningar i kroppen. Många har dåligt självförtroende och det märks genom dålig kroppshållning, gapighet, självhävdelse och ständig försvarsställning. Författarna anser också att det borde vara skolans uppgift att verka för självkänedom och ökat självförtroende. I läroplanen kan man läsa att skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling (Boström & Wallenberg, 1997:146-150).

Något annat som Kadesjö tar upp är att många elever blir störda av det som händer runtomkring dem. De kan inte hålla kvar koncentrationen på arbetsuppgiften. Det läraren kan göra åt detta är att ha en hörna i klassrummet som är avskärmd och lugn. Dit kan barnet gå om det känner att det behöver vara ifred och om det blir stökigt i klassen. Det är då lättare att fokusera och behålla koncentrationen. Det kan också hjälpa om de får lyssna på freestyle eller bara ha hörlurar på sig (Kadesjö, 2001:26).

2.3.1 Skolans och lärarens roll

I dagens kommuner och skolor prioriterar man elever i behov av särskilt stöd, men skolverket anser att man skulle behöva utveckla den pedagogiska ledningen av skolornas stödundervisning. Det är den "vanliga" undervisningen som är det viktigaste i ett förebyggande arbete. Organisationen mellan stödundervisningen och den övriga undervisningen är dåligt utvecklad och specialpedagogerna utnyttjas sällan som rådgivare i skolledningen för att åstadkomma en utveckling (Skolverket, 1999:98). Enligt skolverket behöver man ha mer samarbete mellan parterna. Skolverket skriver:

Eleverna går ofta från den ena till den andra aktiviteten utan att dessa hänger samman eller bygger på varandra. Särskilda undervisningsgrupper är mycket vanligt förekommande, medan utvärderingar av dessa gruppers effekter på barnets lärande är ovanliga, (Skolverket, *Nationella kvalitetsgranskningar*. 1999:98).

Utöver ett starkare samarbete mellan skolledning och specialpedagog är det viktigt att lärarna lär sig hur de ska arbeta med sina elever i klassrummet. Hintze påpekar hur viktigt det är för lärare att kunna hantera konflikter utan att bli provocerade när de arbetar med busiga elever. Läraren måste ibland utsätta eleverna för situationer där de inte vill vara, men som är nödvändiga för utvecklingen. Läraren måste vara tydlig och strukturerad, det måste vara lätt att förstå vad hon/han menar. För att läraren ska klara av all vrede och ilska är det viktigt att visa när hon/han är arg. Om man samlar på sig kan det bli ett "vulkanutbrott" när läraren väl blir arg, vilket leder till att hon/han tappar kontrollen. Relationen mellan eleverna och läraren måste vårdas, vilket innebär att läraren bör hålla kontakt under längre lov, exempelvis genom att skicka ett kort eller ringa ett telefonsamtal (Hintze, 1999:58-60).

Kadesjö anser att det är viktigt att de oroliga eleverna får hjälp med att strukturera sin kaotiska vardag. Som vuxen måste man vara tydlig, det hjälper inte att skrika högt flera gånger. Oftast når man inte busungarna med språket. Ögonkontakt kan hjälpa, men gör det inte det, så får man ta tag i eller röra vid eleverna för att nå fram. Man använder sig då av känslan för att förmedla sitt budskap. Enligt Kadesjö måste man som lärare vara trygg i sin yrkesroll och veta vad man vill för att kunna vara tydlig. Ofta lär sig eleverna mer under en kort stund hos specialläraren än i klassen under hela dagen, men isoleringen från de andra barnen är inte alltid bra. Som lärare ska man lägga krutet på att agera, inte reagera (Kadesjö, 2001:150).

Det är också viktigt att man som lärare ser eleverna på deras individuella nivåer. Enligt Kadesjö måste lärare fråga sig själva: Vad kan eleverna sedan tidigare; stämmer elevernas abstraktionsnivå med elevernas tänkande; hur konkret måste instruktionen vara; hur stor uppgift och hur många steg klarar eleverna (Kadesjö, 2001:189).

Samtidigt är det enligt Svedberg & Zaar nödvändigt att komma ihåg att kunskapen ständigt förändras, att man rensar bort och tillför nya tankar och idéer genom tiderna. Precis på samma sätt förändras undervisningsmetoder när samhällen, ideologier och människor förändras och utvecklas (Svedberg & Zaar, 1993:41).

2.4 Miljö

Enligt Hintze bör den pedagogiska grundtanken vara att alla elever ska vara i klassen det mesta av tiden, men ibland är det bra för vissa av dem att vara för sig själva för att få individuell strukturerad träning. En egen arbetsyta som är avgränsad där eleverna kan vara för sig själva är viktigt och hjälper många, anser Hintze. Vissa behöver en stor zon där de kan vara själva och oftast behövs en tydlig markering var gränsen går. Det är väldigt individuellt var man ska placera de busiga eleverna i klassrummet. Några vill sitta längst bak för att kunna se hela gruppen. Andra vill sitta längst fram för att vara nära läraren. Några vill gärna sitta vid fönstret för att kunna titta ut. Andra vill sitta nära dörren för att kunna gå ut när de är oroliga. Det är alltid bra om det finns någon yta där man kan sitta avskilt, om man behöver det. Hintze poängterar att eleverna alltid ska veta var de ska sitta under lektionerna. Busungarna kan ha svårt för att vara mitt inne i en grupp. Bara något så grundläggande som att stå i kö kan innebära problem. Därför kan det vara nödvändigt att låta busungarna gå in före de andra för att hinna komma till ro innan de andra kommer (Hintze, 1999:61-62).

Kadesjö tar upp att det inte är bra för alla elever att byta platser för då kommer det nya saker som stimulerar och stör. Eleverna ska sitta så att de blir minst störda t.ex. intill någon vägg där det inte går så mycket folk, och gärna vid en långsida vända inåt rummet för att slippa vända sig när någon säger något. Då behöver det inte heller känna något hot bakifrån (Kadesjö, 2001:159).

2.5 Framtid

Wikings tankar om framtiden är att man ska satsa mer på den grundläggande lärarutbildningen. Hon anser också att man måste tala om för de unga blivande lärarna vilken utmaning och vilket spännande arbete det kan vara att lyckas förhindra att en busunge utvecklas till värsting. Wiking anser att det är obegripligt hur man kan säga att man inte har råd att satsa när det gäller busungarna. Genom att sätta in en resurslärare eller någon annan i klassrummet för en längre eller kortare tid vid sidan om den ordinarie läraren, skulle man kunna återfinna den balans som kanske tillfälligt gått förlorad (Wiking, 1991:22).

Boström och Wallenberg beskriver vad de kallar morgonens paradiset – inläring på elevers villkor. Deras förhoppningar och visioner är att varje elev arbetar så som den lär bäst. Behöver eleven lyssna på freestyle och sitta i en egen hörna ska det gå. Behöver eleven tillgång till datorer finns det, kanske behöver eleven en egen. Eleverna sitter runt fristående bord och arbetar tillsammans för att lära av varandra (Boström & Wallenberg, 1997:160).

2.6 Framtida forskning

Blooms Taxonomi, som Marie Sandell tar upp i *Lära sig kan alla*, gör det möjligt för elever med olika förkunskaper och förutsättningar att arbeta med samma ämne/arbetsområde på sin egen nivå men inte nödvändigtvis med samma aktivitet.

Det är lätt att undervisningen stannar upp vid de grundläggande tankestrukturerna, att känna igen och återge information och ren fakta, men med taxonomin kan man säkerställa att frågeställningarna och uppgifterna stimulerar och utvecklar även den övriga tankeförmågan.

Blooms taxonomi är ett exempel på hur kunskap kan struktureras och organiseras i en undervisningssituation. Den är lika användbar för elever som för lärare.

Blooms taxonomi är uppdelad i sex kunskapsnivåer som anger ökat inlärningsdjup. (Sandell, 2004:71)

De olika nivåerna är:

1. Faktakunskap. Känna igen fakta och återge den.
2. Förståelse. Förstå vad de håller på med.

3. Tillämpning. Använda sig av kunskaperna i t.ex. Praktiska övningar.
4. Analys. Kunna bryta ner helheten i delar.
5. Syntes. Använda sig av kunskapen i andra sammanhang.
6. Värdering, att kunna bedöma resultatet. (Sandell, 2004:72)

När man börjar arbeta med detta kan det vara bra att börja med att bedöma hur mycket faktakunskap och förståelse varje elev har inom ett ämne eller arbetsområde. Tanken är att varje elev ska utmanas av sina uppgifter oavsett om läraren eller eleven själv bestämmer vad de ska göra. Om eleverna får möjlighet att arbeta utifrån sin kunskapsnivå är det mest sannolikt att de lyckas. Att lyckas stärker självkänslan och självförtroendet. Det viktiga är att eleverna får arbeta utifrån sina styrkor men det är viktigt att de har förmåga att bygga upp även sina svaga sidor (Sandell, 2004).

3. Problemprecisering

I denna sektion görs först en genomgång av uppsatsens fördjupningsområden. Därefter preciseras dessa områden genom frågeställningar.

Uppsatsen syftar till att belysa hur man kan arbeta med busungar i klassrummet. Som lärare kan det vara bra att veta när hon/han stöter på problem och då också vad man kan göra åt det. Uppsatsen ska också ta reda på vilka åtgärder man som lärare kan använda i och utanför klassrummet för att underlätta vardagen för dessa elever. Slutligen ser uppsatsen även framåt. Den försöker lyfta fram hur framtiden kan se ut och om det finns någon teori som man kan använda sig av.

Uppsatsen ämnar besvara följande frågeställningar:

- Hur kan läraren arbeta i klassrummet och skapa en god klassrumsmiljö för att behålla busungarna?
- Vilka olika arbetssätt finns att jobba med busungar för specialpedagogen och läraren?

4. Empirisk del

I detta avsnitt presenteras först uppläggnings och genomförandet av undersökningen. Sedan redogörs för gruppurvalet och därefter redovisas resultaten. Avslutningsvis analyseras och kommenteras undersökningen.

4.1 Uppläggnings och genomförande

Undersökningen genomfördes under planerad VFU. Datainsamlingsmetoderna har varit ostrukturerade intervjuer och ostrukturerade observationer. En elev i taget togs ut och intervjuades, eventuella följdfrågor som uppkom ställdes till intervjupersonen. Eleverna informerades om syftet med intervjuerna samt begreppen sekretess och anonymitet förklarades. En lapp angående intervjuerna skickades hem till elevernas föräldrar. De vuxna intervjupersonerna (rektor, två lärare och en specialpedagog), fick frågorna på papper innan intervjun genomfördes. Syftet med detta var att de skulle ha möjlighet att tänka över svaren innan intervjun genomfördes. Förhoppningen var att detta skulle leda till ett optimalt resultat av intervjuerna.

Intervjuerna spelades in på band. Därefter bearbetades de genom avlyssning och ordagrann nedskrivning, se bilaga 1-13. Intervjuerna analyserades och jämfördes därefter med litteraturdelen.

Observationerna genomfördes i de klassrum, där de elever som intervjuades gick. Det gjordes även en del observationer hos specialpedagogen. Under observationerna skrev observatören ner stödord.

4.2 Gruppurval

Undersökningen genomfördes på en sydsvensk grundskola och med elever i årskurs 5. Det fanns sedan tidigare en relation till eleverna och förhoppningen var att få ärliga och öppna svar från eleverna. Fyra elever i varje klass utsågs, vilket medförde att det totalt blev åtta elever. Undersökningsgruppen bestod av elever som av olika anledningar har det jobbigt i skolan. En del av eleverna går till specialpedagog medan andra klarar sig relativt bra utan dess hjälp eftersom de inte har några problem i skolans ämnen utan i

hemmet. Vi intervjuade även två lärare, en specialpedagog och rektorn för att få en helhetsbild av skolan. Både lärarna och specialpedagogen undervisar alla eller några av de utvalda eleverna.

4.2.1 Elevbeskrivning

Hädanefter i beskrivningen av eleverna kommer varje elev att betecknas med ett nummer för att kunna referera till intervjuerna, se bilaga 1-13. Alla elever har svensk bakgrund förutom Elev 5 som kommer från forna Jugoslavien.

Elev 1 är en pojke som har svårt för matte men som inte går till specialpedagog. Eftersom eleven har problem med beräkningar har han fått börja använda sig av en miniräknare för att det ska gå lättare och för att han inte ska tröttna. Eleven är stökig på rasterna och hamnar ofta i bråk. Eleven bor tillsammans med båda sina föräldrar och är enda barnet.

Elev 2 är en flicka som har svårt för matte och som går hos specialpedagog. Eleven trivs med att gå till specialpedagog eftersom hon inte tycker att det är lika pinsamt om hon svarar fel där, än om hon skulle svara fel i klassrummet. Hennes hemförhållanden är goda och hon bor med båda sina föräldrar och syskon.

Elev 3, som är en flicka, har problem med minnet och kommer inte ihåg saker. Hemförhållandena är goda och hon går hos specialpedagog största delen av lektionerna. Eleven har genomgått flera utredningar, men har inte fått någon diagnos.

Elev 4, också det en flicka, har genomgått flera utredningar, men ingen diagnos har ställts. Eleven är högljudd i klassrummet, men är relativt duktig i skolan. Hon går hos specialpedagog för att få vara lite för sig själv och bli lugnare. Bor tillsammans med sin mamma och storasyster.

Elev 5 kommer från en invandrarfamilj och är flicka. Eleven är ett av elva syskon i familjen. Eleven är högljudd i klassrummet och söker uppmärksamhet. Eleven har problem i engelska, men går inte till specialpedagog. Mamman kan ingen svenska och pappan kan en del svenska, men kommer hem sent på kvällarna och kan inte hjälpa henne med läxorna.

Elev 6, en pojke som har problem hemma. Eleven får ingen uppmärksamhet hemma eftersom han har fått ett syskon, vilket upptar moderns tid. Detta gör att han blir orolig i skolan och vill ha uppmärksamhet, som han söker på alla sätt. Eleven har också dyslexi, för vilket han går hos specialpedagogen.

Elev 7, också en pojke, har stora krav på sig hemifrån. Allt ska vara perfekt och han ska vara bäst på allt. Detta har gjort att han har tröttnat på skolan. Eleven är i klassen hela tiden, men har problem att koncentrera sig eftersom han är omotiverad.

Sista eleven, Elev 8, är även det en pojke som har haft problem hemma i familjen hela livet. Nu bor han hos en jourfamilj tillsammans med sina två yngre syskon, vilket är bra för honom. Han är inte så osäker längre och gör läxorna, vilket har förbättrat hans resultat avsevärt. Eleven går inte till specialpedagog utan klarar av att vara i klassen hela tiden men har varit orolig.

4.2.2 Pedagogernas bakgrund

Alla pedagogerna har svensk bakgrund. Lärare 1 är utbildad lågstadielärare. Hon har arbetat på denna skola sedan 1978, men inom årskurserna 3-5 sedan 1993. Lärare 2 är utbildad 1-7 lärare och har arbetat på denna skola sedan 1994. Specialpedagogen är utbildad till mellanstadielärare och specialpedagog och har arbetat här sedan 1996 inom specialpedagogiken. Rektorn har en 1-7 lärarutbildning. Hon har arbetat som rektor på denna skola sedan 2002.

4.3 Redovisning av resultat

Nedan redovisas resultaten i sex olika kategorier i följande ordning: elevintervjuer, Lärare 1, Lärare 2, Specialpedagog, Rektor och Observationer.

4.3.1 Elevintervjuer

Av intervjuerna med eleverna framgår att de trivs bra både i skolan och i klassen. Endast Elev 8 skiljer sig från mängden, han trivs varken på skolan eller i klassen, för att han inte har några kompisar. Eleverna har alla god självinsikt angående vad de är bra på respektive vad de är mindre bra på. De ger kloka förslag på vad de själva kan göra för att bli bättre i ett ämne, med undantag för Elev 1 och 3 som inte vet vad de själva kan göra för att förbättra sig. De förslag som eleverna kommer med är att de inte ska prata så mycket på lektionerna och öva mer hemma. Det som eleverna anser sig själva ha svårt för i skolan är mest matte eller engelska. Elev 6 har svårt för att stava på grund av dyslexi. Hos specialpedagogen får han skriva och arbeta mycket på dator, han ska även

få tillgång till en i klassrummet. Elev 1 och 2 anser sig ha svårt med matten och får därför använda sig ut av miniräknare. Elev 1 tycker att det är bra att han får använda sig av det medan Elev 2 tycker att det känns som fusk. Ingen av eleverna har något förslag på vad klassläraren kan förändra eller förbättra för att underlätta för dem.

De elever som går till specialpedagog vill fortsätta med det för de tycker att det är lugnare och att de får mer individanpassad hjälp där. Elev 3, 4 och 6 poängterar att om det blir lugnare i klassrummet så är de hellre kvar där. De känner att det är jobbigt att bryta upp inne i klassen för att gå iväg, de blir splittrade och är rädda för att missa något.

4.3.2 Lärare 1

Lärare 1 arbetar inte efter någon särskild teori utan hon plockar delar från många olika. Hon tycker att hon har en helhetssyn på eleverna och arbetar efter mottot: ”om du lär dig så mår du bra, om du mår bra så lär du dig”. För att nå upp till mottot jobbar hon mycket med klassrumsklimatet, som ska vara positivt och tryggt för både elever och lärare. Även dialogen mellan henne och eleverna är viktig.

För att förbättra klassrumsklimatet vill hon ha en mys- och läshörna där eleverna kan slappna av, något som många av eleverna hade utnyttjat. Tyvärr finns det inte plats i klassrummet för detta. Bra är dock att det i år är mer lugn och ro och inget spring i klassrummet. Vidare skulle hon helst velat ha alla sina elever i klassen hela tiden eftersom de hade behövt vara där hela tiden. Hon vill egentligen inte skicka iväg dem eftersom eleverna har det rörigt ändå, men ibland har läraren inte energi för att kunna ge dem den hjälp som de kräver. Hon föredrar dock att eleverna får enskild hjälp hos specialpedagogen än alternativet att eleverna får den hjälpen i det egna klassrummet, med övriga elever i klassen som en distraherande omgivning. Lärare 1 tycker att specialpedagogen har en bra struktur, vilket är utvecklande och ger eleverna trygghet i skolans miljö. Lärare 1 vill att eleverna i hennes klass ska ha möjlighet att välja uppgifter och få eget ansvar.

Vidare tycker Lärare 1 att man som lärare ska se till att det inte är rörigt i klassrummet, bemöta eleverna på ett bra sätt och ha bra kontakt med både elever och föräldrar. Detta tror hon är till stor hjälp för eleverna. I grunden har hon ingen specialpedagogisk utbildning alls eftersom möjligheten inte fanns när hon utbildade sig. Men hon har lång erfarenhet och i arbetslaget finns en bra specialpedagog som också

har en konsultativ verksamhet. Hon frågar ofta efter råd och hjälp när hon behöver det och ser det som en enorm tillgång för att kunna möta alla elever.

4.3.3 Lärare 2

Liksom Lärare 1 följer Lärare 2 ingen särskild teori utan handlar mycket utifrån sunt förnuft. Det är det sunda förnuftet och jobbet med eleverna som hon sätter fokus på. Det finns mycket hon skulle vilja förbättra i klassrummet men poängterar att det är stor skillnad på vad hon vill förbättra och vad hon får förbättra. Det hon själv har kontroll över är ljudvolymen, elevernas placering, tiden, stressen och vardagen.

Lärare 2 skulle precis som Lärare 1 vilja ha en myshörna och det har hon försökt göra genom att ta dit en gammal soffa och några kuddar, men det blev inte mysigt.

Vidare kom det fram att hon skulle vilja arbeta på ett helt annat sätt, "ett annat koncept" som hon själv uttrycker det. Hon är lärare i en musikklass och det gör att det blir många start och stopp för eleverna eftersom de ska till olika salar. Detta gör att tillvaron för eleverna blir uppstyckad och hon skulle egentligen vilja ha fler hela dagar tillsammans med eleverna. Då skulle hon starta klassen på morgonen med lite prat och mys och sedan skulle de börja jobba. Hon vill inte vara så styrd av klockan hela tiden. När eleverna är i behov av rast skulle hon ta det oavsett vad klockan är. Hon skulle vilja ha mer flexibilitet och att hon sätter igång med ett tema på morgonen som hon jobbar utefter hela dagen.

4.3.4 Specialpedagogen

Specialpedagogen har jobbat på skolan i 10 år. Hon börjar med att klargöra att det är eleverna själva som avgör om de vill gå till henne, ingen tvingas dit. Lärarna skickar dit elever och utifrån olika tester avgör man vilka som behöver komma dit för att fylla i vissa luckor. Specialpedagogen har väldigt lite enskild undervisning utan jobbar istället mycket med små grupper, ett arbetssätt som skapar problem, när det gäller schemaläggning. Enligt specialpedagogen har det inte varit helt enkelt att parallellägga scheman så att eleverna kan komma dit samtidigt. Det har tagit tid att övertyga lärarna om att det är bäst för eleven att komma samma dag och samma klockslag. Anledningen är att hon vill utnyttja tiden på bästa sätt.

Hennes arbetssätt är mycket strukturerat och enkelt. Ett exempel är matematiken där hon inte blandar in en massa olika sätt att lösa uppgifterna på, utan hon håller sig till ett tankesätt. Hon anser att det blir för mycket för eleverna om de ska hantera flera olika sätt att angripa problemen på. Hon tar ett moment i taget, och hon stryker därför mycket av innehållet i de nya böckerna, det som hon av erfarenhet vet inte fungerar. Om eleverna lär sig att behärska ett sätt blir de säkra, det stärker deras självförtroende och därefter går de vidare.

Det som skiljer specialpedagogens undervisning från lärarnas är att hon har det lugnare och att alla får komma till tals. Ingen kan komma undan och bara glida med. Alla får frågor och alla får jobba. Hon har mycket repetition och följer upp saker så att hon ser att det har ”fastnat”. Hon anser att klasslärare ska ha struktur för att underlätta för eleverna, läxor till speciella dagar och liknande rutiner. Kanske har eleverna det splittrat hemma, då är det en trygghet att veta vad som ska ske i skolan. Känner de sig trygga så klarar de av mer i klassen.

Vidare tycker specialpedagogen att kollegorna nyttjar hennes kompetens på ett bra sätt. Hon vill att de andra lärarna ska komma till henne med frågor som de har. Hon har även handledning med lärarna när hon har varit på föreläsningar.

Avslutningsvis ger hon råd inför framtiden. Hon anser att det viktigaste är att man måste se till varje enskild individ, alla är olika och det går inte att jobba utifrån en mall. Ibland behöver man lyfta ut eleven från klassen för att eleven inte mår bra. Eleven klarar kanske inte av alla ljud och allt stök och då måste man som klasslärare ta hjälp av någon utomstående. Det är inte rätt att en elev ska få förstöra undervisningen för alla andra, anser specialpedagogen, det finns faktiskt elever som inte går att ta hand om och man är inte stålmannen som fixar allt. Man måste våga ta hjälp av en specialpedagog eller kurator, helt beroende av situationen.

4.3.5 Rektor

Rektorn som intervjuades är rektor för förskoleklasserna upp till årskurs fem (F-5) på skolan. Skolan har ingen speciell policy eller arbetsmetod, utan rektorn tror att varje lärare gör på olika sätt, men i första hand handlar det om elevens lärande. Rektorn anser att lärarna är självgående och att hon inte kopplas in förrän i ett senare skede när det gäller t.ex. mobbning, samtal med föräldrar eller andra problem som uppstår. Hon tillstår att skolan alltid kan bli bättre, att man alltid ska finnas till hands, ha ögonen

öppna och inte blunda för något. Skolan jobbar mycket med kamratskap och att alla elever ska känna alla elever, samt att alla elever ska känna alla vuxna. Därför väljer de att åka på lägerskola ihop hela skolan. Ett annat sätt att fånga upp de elever som vill bli hörda och sedda är att ha kamratstödjure anser rektorn. Eleverna ser och hör mycket på rasterna som de tar intryck av, kamratstödjarnas uppgift är då att rapportera till skolans personal om det förekommer mobbning, slagsmål eller andra oegentligheter mellan eleverna.

4.3.6 Observationer

Observationer gjordes i klassrummen, hos specialpedagogen, på utvecklingssamtal och vid konfliktlösningar. Utifrån observationerna har vi uppmärksammat följande. Eleverna träffar inte så många vuxna på skolan. De träffar sin klasslärare och i några fall specialpedagogen. De har även hemkunskap varannan vecka och musik en gång i veckan. Alltså träffar de max fyra vuxna i veckan och minst två.

Vid genomgångar i klassen använder sig lärarna av korta instruktioner och avslutar med att upprepa det som ska göras först. Eleverna sitter vid bord i klassrummet. Elev 6 som är orolig sitter med ryggen mot fönstret och kan se alla andra i klassen, utan att behöva vända och vrida på sig. En tjej som är högljudd sitter vid dörren så att hon kan gå ut när hon behöver det utan att störa de andra. Vi konstaterade att det inte fanns någon avslappning på klassernas schema

Lärarna är bra på att strukturera men specialpedagogen är proffs på det. Hon organiserar och strukturerar allt, för att busungarna ska få det så bra som möjligt. En av busungarna har dyslexi, därför får han skriva på dator hos specialpedagogen. Han ska även få en dator hemma så att han kan öva på att skriva och där han kan göra sina läxor. De elever som går till specialpedagog kan välja att ha hörlurar på sig där eller lyssna på freestyle för att inte bli störda. Där har de också en bänk där de sitter varje gång och där de har sin begränsade yta.

Däremot fungerar föräldrasamarbetet bra. Detta märktes tydligt på utvecklingssamtalen och när vi själva har varit i kontakt med föräldrarna. På utvecklingssamtalet går man igenom ett kontrakt som skrivs på av läraren, eleven och föräldern. Genom detta kommer alla parter överens om vad eleven behöver jobba med och hur.

Även vid konfliktlösning använder lärarna sig av en bra metod, enligt dem själva. De samlar eleverna som varit inblandade och eleverna får lösa problemet själva. Sedan varierar det från fall till fall huruvida personalen går ut från rummet eller om de stannar kvar. Lärarna lägger över ansvaret på eleverna och de är väl inkörda med denna metod och den fungerar bra. Det får ta den tid det behöver för att de ska lösa problemet, oftast går det bra utan att läraren blandar sig i.

4.4 Analys och kommentar

Vid elevintervjuerna tillfrågades eleverna om det var någonting som läraren kunde förändra inne i klassrummet för att få en bättre undervisning. Alla svarade att de inte visste. Det enda eleverna tänkte på var att de vill ha mer lugn och ro, men att det ansvaret ligger på dem själva. Det är väldigt bra att eleverna ser att en del av ansvaret ligger hos dem själva, men samtidigt måste lärarna ta sitt ansvar.

Vissa elever behöver använda sig av olika hjälpmedel för att inte tappa motivationen. Två elever får använda sig av miniräknare och en elev har tillgång till en dator hos specialpedagogen. Dessa hjälpmedel har de för att underlätta situationer där de har det svårt. Intervjuresultaten med eleverna visade att de som går till specialpedagog verkligen trivs med att vara där.

Lärarna anser att arbetet i klassrummet bör vara lugnt och strukturerat med så lite start och stopp som möjligt. De tror att en mys- eller läshörna skulle förbättra klassrumsmiljön väsentligt. Att få lugn och ro i klassrummet är något som skolan kan jobba vidare med, eftersom några av eleverna poängterade att de hade velat vara kvar i klassrummet om det hade varit lugnare.

Specialpedagogen anser att den bästa arbetsmetoden för dessa elever är att jobba strukturerat och likartat i de olika ämnena. Detta för att eleverna inte ska bli alltför förvirrade. Hon anser också att det är viktigt med läxdagar och att de infaller på samma dagar vecka efter vecka. Vi instämmer och anser att man bör jobba mer efter en strukturerad modell för elevernas bästa och även tänka på att de behöver lugn och arbetsro. Lärarna bör lyssna lika mycket på specialpedagogen i detta avseende som i andra.

Rektorn anser att lärarlagen jobbar självständigt och att hon blir informerad vid behov. Hon anser även att de tar hjälp av specialpedagogerna och använder sig av deras

kompetens. Detta sätt är både rimligt och bra eftersom hon lägger ett eget ansvar på lärarlagen.

5. Diskussion

Utgångsläget för denna undersökning var att ta reda på vad lärarna kan förändra för att behålla busungarna i klassrummet istället för att gå till specialpedagogen, när eleverna inte har behov av det. I uppsatsens avslutande del kommer vi att ta upp en teori som kan väcka nya tankar och idéer för vidare studier och forskning.

5.1 Jämförande diskussion

Under uppsatsens gång har vi fått en bra bild av hur skolan arbetar med elever som är i behov av särskilt stöd. Detta har gett oss kunskaper som vi kommer att ha stor nytta av i framtiden.

Vi har uppmärksammat att eleverna som intervjuades har någon eller några av de faktorer som har beskrivits i litteraturdelen. Några är högljudda, några vill ha uppmärksamhet, om det är negativ eller positiv spelar ingen roll, och några av eleverna har problem hemma som går ut över deras tillvaro i skolan. Asmervik tar upp att sådana problem kan bero på att skolan är en kaotisk miljö eller att lärarna är negativa och inte vet vad som behöver göras för att komma till rätta med problemen. Vi anser att lärarna och rektorn på skolan har bra kunskap om hur man kommer tillrätta med problemen och de är inte negativa. De tar tag i problemen och gör vad som behövs för att lösa dem. Skolan har två bra specialpedagoger som slåss hårt för struktur och kontinuitet precis som Wiking rekommenderade. På skolan har specialpedagogerna svårt att övertyga lärarna om att busungarna behöver ett och samma schema vecka för vecka, men lärarna envisas med att ha olika eftersom de vill vara flexibla.

Vi menar att skolan och lärarna har hittat de grundförutsättningar som Hintze talar om. De ser dynamiken bakom elevens beteende och de vet varför en elev reagerar på olika sätt. Lärarna har också hittat mönstret i de flesta busungars beteende. Med hjälp av specialpedagogerna har de hittat lösningar hur de olika eleverna undervisas, det är att arbeta individanpassat. För att få ett fungerande arbete med eleverna som möjligt krävs det mycket av personalen. Det är bra att de kan rådfråga de andra i arbetslaget och specialpedagogerna.

När det gäller Hintzes åtgärder så har de kommit en bra bit på väg eftersom kraven är anpassade efter elevernas behov, vilket innebär att de elever som behöver får hjälp av specialpedagog. Hintze tar också upp vikten av att ha en specialpedagog tillgänglig och skolan som vi har undersökt har två. Specialpedagogen har två uppgifter, den ena är att hjälpa busungarna och den andra är att handleda och hjälpa lärarna. Lärarna är mycket nöjda med handledningen, de tycker att det fungerar bra och att specialpedagogerna är ett stort stöd.

Genom observationer har vi sett att eleverna träffar relativt få vuxna och att det är en trygghet i sig, vilket är en annan viktig del i vardagen, enligt Hintze. Det som lärarna istället behöver jobba vidare med är att ordna en lugn och mysig hörna i klassrummet där eleverna kan jobba i lugn och ro eller sitta och läsa. Detta vill också lärarna själva ha eftersom de tror att den kommer att utnyttjas av många. Enligt Kadesjö är det bra för eleverna att ha en sådan hörna dit de kan gå om de tycker det är stökigt eller om de vill vara i fred och behålla koncentrationen.

På skolan har de inte heller någon avslappning eller massage inlagd på schemat. Som framgått tycker Boström och Wallenberg att man bör ha detta cirka tio minuter varje dag. Många elever är nämligen stressade och bygger upp spänningar i kroppen, vilket får till följd att de blir livliga och måste röra på sig. Om man då ger dem massage så släpper dessa spänningar och de har lättare för att koncentrera sig.

Terje Ogden tar upp hur viktigt samarbetet med föräldrarna är för att man ska kunna lösa elevernas problem. Samarbetet med de flesta föräldrar fungerar bra, det märktes inte minst under utvecklingssamtalen. Det är möjligtvis två eller tre elever vars föräldrar inte har tid för sina barns problem. Antingen har de egna problem eller så är de upptagna med annat som de anser vara viktigare. Ogden tar också upp vikten av att ha en åtgärdsplan, vilket alla elever har på skolan vi undersökte. Under utvecklingssamtalet går de igenom åtgärdsplanen med eleven och föräldrarna och sedan skriver alla under den. De kallar det för ett kontrakt.

Konfliktlösningsmetoden på skolan har vi inte stött på tidigare. Eleverna som är inblandade samlas i ett rum och läraren säger: ni har ett problem - lös det. Eleverna får sedan själva komma fram till hur problemet/situationen uppstod och hur de ska lösa det. Det varierar om läraren är med i rummet eller inte, men hon lägger sig inte i diskussionen. Eleverna är vana vid denna typ av lösning och det fungerar bra. Det får ta den tid det tar att lösa problemet, bara det blir löst. På skolan tycker de att metoden

fungerar bra. Eftersom vi aldrig mött denna metod innan var det intressant att se att eleverna faktiskt klarar av att lösa saker utan att vuxna lägger sig i.

I klassrummet är instruktionerna korta och det som ska göras först upprepas alltid sist. Detta för att underlätta för eleverna annars blir det, enligt Hintze, lätt att de börjar med det läraren sagt sist eftersom det är vad de kommer ihåg.

I allmänhet blir det ett problem för busungarna att välja uppgifter men Lärare 1 vill att de andra eleverna i hennes klass ska ha valmöjlighet. Här krockar då Lärare 1 och specialpedagogens uppfattning om vad som bör göras. Lärare 1 går emot både vad specialpedagogen och Hintze anser vara bäst för busungarna, men hon får det ändå att fungera.

Både Hintze och Kadesjö tar upp vikten av att vara organiserad och strukturerad och det är både lärarna och specialpedagogerna. Det är alltid klart och tydligt vad som ska ske på lektionerna och hur det ska ske. Även om lektionerna ibland innefattar uppgifter där eleverna får välja själva är det strukturerat.

De elever som går till specialpedagog har möjlighet att lyssna på freestyle eller ha hörlurar på sig när de arbetar för att inte bli störda. Elev 6 har dyslexi och när han är hos specialpedagogen har han möjlighet att skriva sina uppgifter på datorn och det tycker han är lättare. Dessa saker tar Boström och Wallenberg upp som en framtidsvision. Eftersom denna vision stämmer med hur skolan arbetar idag så anser vi att skolan är en bra bit på väg. Men ännu är detta bara möjligt hos specialpedagogen, alternativet bör även finnas i klassrummet för dem som behöver det. Kadesjö poängterar att busungarnas placering i klassrummet är viktig. Vad vi såg under observationerna var att elever som är högljudda och vill ha uppmärksamhet sitter långt fram. Elev 4 satt vid dörren så att hon skulle kunna gå ut när hon behövde det. Elev 6 satt med ryggen mot fönstret och kunde se hela gruppen utan att vända och vrida på sig. Elev 8 som har det svårt hemma satt framme hos läraren men vänd mot hela gruppen. Eleverna i denna klass sitter vid bord medan eleverna i den andra klassen sitter vid bänkar. Principen för placeringen av eleverna i den andra klassen är att de som har det oroligt hemma sitter långt fram för att få lärarens stöd. Övriga elever i klassen klarar av att sitta var som helst. Skillnaden mellan bord och bänkar är att eleverna automatiskt har sitt eget utrymme vid bänken, medan det vid bordet är svårare att se var gränserna går för vad som är mitt eller ditt. Eleverna som sitter vid bord har haft det i tre år så är det inga problem eftersom de har lärt sig var gränserna går.

När vi nu har helheten, både vad litteraturen säger och hur just denna skola arbetar, drar vi slutsatsen att skolan har kommit en bra bit på väg vad gäller arbetet med busungarna. Det finns naturligtvis hela tiden saker som de kan utveckla.

5.2 Sammanfattning

Denna uppsats bygger på en intervjuundersökning och observationer som jämförts med relevant litteratur inom ämnet. Syftet med undersökningen var att ta reda på hur man som lärare kan arbeta i klassrummet för att behålla busungarna där i möjligaste mån.

Undersökningen visade att man som lärare kan förändra små detaljer för att underlätta för busungarna, som till exempel att låta de ha en och samma plats, samma schema vecka efter vecka och ha en strukturerad vardag. Undersökningen gav dock inga klara bevis på att förändringar av de små detaljerna skulle fungera i en lärandesituation.

5.3 Avslutning

Avslutande skulle vi vilja inspirera till fortsatt forskning där man gör en jämförelse två klasser emellan, där en klass arbetar som vanligt och den andra klassen arbetar efter Marie Sandells uppfattning om Blooms Taxonomi. Denna teori, som finns beskriven i Marie Sandells bok *Lära sig kan alla*, gör det möjligt för elever med olika förkunskaper och förutsättningar att arbeta med samma ämne/arbetsområde på sin egen nivå men inte nödvändigtvis med samma aktivitet. Genom detta vill vi se om man kan hitta några skillnader och vilka de i så fall är. Allt detta för att kunna jobba efter Lpo-94 där undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och kunna se varje individ.

Referenser

- Asmervik, S., Ogden, T. & Rygvold, A-L. (2001). *Barn med behov av särskilt stöd*. Lund: Studentlitteratur.
- Boström, L. & Wallenberg, H. (1997). *Inläring på elevernas villkor – inlärningsstilar i klassrummet*. Falun: Scandbook.
- Dahl, K. & Rudvall, G. (2001) *Moteld – boken för dig som vill påverka skolan*. Stockholm: Bilda förlag.
- Dahlgren, H. (1999) *Mål och medel. Undervisa i grundskolan enligt Lpo 94*. Solna: Ekelunds förlag.
- Hintze, J.& Sandberg,C. (1999). *Gör mig inte hopplös. En bok om barn som behöver oss*. Båstad: MTI.
- Kadesjö, B. (2001). *Barn med koncentrationssvårigheter*. Stockholm: Liber.
- Kvale, S. (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Läraryrket. (2001) *Det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94)*. Solna: Tryckindustri Information.
- Marton, F. & Booth, S. (2000) *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- May, T. (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R. & Tebelius, U. (red). (1998). *Grundbok i forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Sandell, M. (2004). *Lära sig kan alla! Men inte på samma sätt och inte på samma dag*. Stockholm: Gothia.
- Skolverket. (1999) *Nationella Kvalitetsgranskningar 1998*. Örebro: db grafiska.
- Svedberg, L. & Zaar, M. (1993) *Boken om pedagogerna*. Stockholm: Liber utbildning.
- Wiking, B. (1995). *Bråkiga barn*. Stockholm: Liber Utbildning AB.

Bilagor

Bilaga 1 Exempel på möjliga intervjufrågor

Bilaga 2 Elev 1

Bilaga 3 Elev 2

Bilaga 4 Elev 3

Bilaga 5 Elev 4

Bilaga 6 Elev 5

Bilaga 7 Elev 6

Bilaga 8 Elev 7

Bilaga 9 Elev 8

Bilaga 10 Lärare 1

Bilaga 11 Lärare 2

Bilaga 12 Specialpedagog

Bilaga 13 Rektor

Bilaga 1, Exempel på möjliga intervjufrågor

Busungar

- Hur trivs du på skolan? I klassen?
- Hur går det för dig?
- Vad kan du förbättra?
- Vad kan läraren förbättra?
- Hur trivs du hos specialpedagogen?
- Vill du vara kvar i inne i klassrummet istället för att gå till specialpedagog?

Lärarna

- Hur arbetar du? Följer du någon teori?
- Vad kan du förbättra? Miljön?
- Hur skulle du vilja arbeta?
- Hur tycker du att det går för busungarna?
- Skulle du vilja ha busungarna i klassrummet alltid?
- Vad kan man göra för att underlätta för busungarna?
- Känner du att du har tillräcklig kunskap inom ämnet specialpedagogik eller anser du att lärare borde få vidareutbildning inom detta ämne?
- Har ni någon ni kan fråga och få råd av i olika situationer? Utnyttjar ni dem?

Specialpedagog

- Hur arbetar du? Följer du någon teori?
- Vad skiljer din undervisning jämfört med lärarnas?
- Vad kan du förbättra?
- Hur skulle du vilja arbeta?
- Vad kan man göra för att underlätta för busungarna?

Rektorn

- Vilka arbetsmetoder följer skolan?
- Vad kan skolan förbättra?
- Hur skulle du vilja att skolan arbetade?

- Tror du att lärare gör vad de kan innan de skickar busungarna vidare eller orkar lärare helt enkelt inte ha kvar de ”omöjliga” eleverna så de skickar iväg dem direkt till specialpedagogen?

Bilaga 2, Elev 1

I: Hur trivs du i skolan?

E: Jag trivs bra.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Också bra.

I: Har du många kompisar?

E: Ja.

I: Hur går det för dig i skolan?

E: Sådär, på min förra skola hade man inte detta tempo. Man skulle göra allt i skolan, här gör man det man hinner i skolan och resten får man göra hemma.

I: Tycker du att det är bra?

E: Ja.

I: Vad tycker du att du kan bli bättre på?

E: Ja det är matte, för det har jag alltid haft lite svårt med.

I: Vet du hur du skulle kunna bli bättre på matte?

E: Nej det vet jag inte.

I: Vet du inte, nej. Är det något som läraren kan förbättra eller göra annorlunda?

E: Ja, kanske det.

I: Inget särskilt som du tänker på?

E: Nej, alltså jag har börjat använda miniräknare för att det ska gå snabbare.

I: Det tycker du funkar bra?

E: Ja.

I: Och då går det snabbare?

E: Ja.

I: Känner du att du skulle behöva ha någon extra, någon person som sitter vid sidan om dig och hjälper dig hela tiden?

E: Ja, alltså på min förra skola hade jag en extra person som jag gick till på matten, för att jag också hade lite svårt med matten där. Här behövs inte det för jag har miniräknare som en extra person som hjälper mig att reda ut talen.

I: Så det har blivit jättebra för dig att ha miniräknare?

E: Ja.

I: Du går inte till någon specialpedagog då?

E: Nej.

I: Hade du velat göra det?

E: Nej.

I: Vill du vara i klassen?

E: Ja.

I: Något annat du vill berätta om din skola som är bra eller så där?

E: Jag gillar musiken här, men det är ju det att alla ska hinna sätta sig så tar det en himla tid.

I: Ja, så klassen ska vara tyst fortare?

E: Ja, men det behöver jag själv också tänka på ibland.

I: Men det är bra att du är medveten om det.

Bilaga 3, Elev 2

I: Hur trivs du i skolan?

E: Jag trivs bra.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs bra?

E: Jag har bra kompisar och tycker det bara är kul att vara här.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Bra.

I: Har du många kompisar i klassen?

E: Ja, sådär.

I: Vad tycker du att du är bra på i skolan?

E: Det mesta – engelska och lite svenska.

I: Vad tycker du att går mindre bra för dig i skolan?

E: Matten.

I: På vilket sätt kan tror du att du kan förbättra den?

E: Vara mer koncentrerad på vad jag ska hålla på med. Så att jag inte bara tänker och gissar.

I: Tycker du att läraren kan förbättra någonting för att det ska gå lättare för dig i matten?

E: Nej.

I: Ibland är du inne hos specialpedagog. Hur trivs du där?

E: Jag trivs bra därför det är inte så stor grupp man ska vara i där. När jag var inne i klassen och gjorde matte tyckte jag det var lite pinsamt. Så jag vågade inte räkna upp handen. Jag var rädd för att göra fel eller säga fel., men det är mycket bättre att vara inne hos specialpedagog.

I: Du trivs med att vara inne hos specialpedagogen?

E: Ja.

I: Tycker du att matten går framåt?

E: Ja, det blir bättre när jag går hos specialpedagog.

I: Skulle du hellre vilja vara inne i klassrummet och ha någon som hjälpte dig där inne i klassen eller vill du hellre gå iväg till specialpedagog?

E: Helst vill jag gå till specialpedagog.

I: För att?

E: Det är mycket bättre där inne.

I: Är det något annat ämne som du känner att du skulle vilja gå in till specialpedagog eller är det bara matten?

E: Bara matten.

I: Använder du något hjälpmedel?

E: Jag får använda miniräknare, men jag tycker det känns lite som fusk. Så jag vill inte använda den.

Bilaga 4, Elev 3

I: Hur trivs du i skolan?

E: Bra.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs bra?

E: Ja, kompisar också har jag alltid någon att vara med.

I: Trivs du i klassen?

E: Bra.

I: Har du många kompisar där med?

E: Ja, det är oftast att klassen är en.

I: Hur tycker du att det går för dig i skolan?

E: Bra, men när jag är inne hos specialpedagogen får man lite extra hjälp.

I: Tycker du att det är bra?

E: Ja.

I: Vad är du bra på i skolan?

E: Slöjd och matte.

I: Vad tycker du att du kan förbättra?

E: Engelskan.

I: På vilket sätt då? När du skriver eller pratar?

E: När jag skriver.

I: Tycker du att engelskan är rolig annars?

E: Ja.

I: Tycker du att läraren i klassrummet kan förbättra något så du lär dig bättre engelska i klassen?

E: Jag är inte inne i klassen på engelskan.

I: Men om du hade varit inne i klassen oavsett engelskan eller något annat ämne och läraren hade ändrat något hade det varit en fördel för dig?

E: Ja, det hade det väl.

I: Vad hade det i så fall kunnat vara?

E: Det hade kunnat vara lättare/enklare.

I: Hur skulle den då bli bättre?

E: På att skriva.

I: Hur trivs du hos specialpedagogen?

E: Bra, det är jättekul.

I: Varför är det roligt?

E: För att vi gör lite annorlunda grejor, som att vi inte skriver hela tiden utan visar istället.

I: Känner du att du lär dig mycket hos specialpedagogen?

E: Ja.

I: Mer än i klassrummet?

E: Nej, lika mycket. Lite lättare hos specialpedagogen för att det är en mindre grupp.

I: Om du hade varit inne i klassrummet och specialpedagogen hade varit sidan om dig och hjälpt dig, hade det varit något för dig?

E: Jaaa (tveksam)

I: Eller vill du hellre vara i den lilla gruppen?

E: Det är lättare att vara i den lilla gruppen.

Bilaga 5, Elev 4

I: Hur trivs du i skolan?

E: Bra.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs bra?

E: Bra lärare och kamrater.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Bra, fast ibland blir det stökigt.

I: Varför blir det stökigt då?

E: För att om en börjar prata, börjar alla.

I: Hur tycker du att det går för dig i skolan?

E: Bra.

I: Vad tycker du går bra?

E: Idrott och svenska.

I: Vad kan du förbättra?

E: Matten.

I: På vilket sätt tror du att du kan förbättra den?

E: Öva mer.

I: Är det något som lärarna kan förändra när de har matte, så att de gör det lättare för dig?

E: Nej, bara att jag pratar för mycket.

I: Går du hos specialpedagog?

E: Ja.

I: Hur trivs du där?

E: Bra.

I: Vill du gå till specialpedagog eller hade du hellre velat vara kvar i klassrummet?

E: Ibland är det roligare att vara hos specialpedagogen.

I: Varför då?

E: Där är inte så mycket prat.

I: Men om du hade fått alternera att ena veckan få vara med kompisarna i klassrummet och den andra veckan vara hos specialpedagogen. Hur hade det känts då, tror du?

E: Bra.

I: Eller är det just det sköna att komma till den lilla, lilla gruppen?

E: Det är ingen grupp bara jag.

I: Känns det mer som om någon bryr sig då kanske?

E. Mer lugnt.

Bilaga 6, Elev 5

I: Hur trivs du i skolan?

E: Bra.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs bra?

E: Nej.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Bra.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs i klassen?

E: Nej.

I: Inga kompisar?

E: Jo, kompisar.

I: Hur tycker du att det går för dig i skolan?

E: Både bra och dåligt.

I: Vad är det som går bra?

E: Det är när jag är tyst.

I: Något ämne som är särskilt roligt?

E: Idrott.

I: Vad är det du kan förbättra?

E: Att inte prata så mycket.

I: Hur ska du göra då?

E: Lyssna på vad ni säger.

I: Finns det något ämne som du kan bli bättre i?

E: Engelska.

I: Hur ska du göra för att bli bättre?

E: Jag ska göra mina läxor bättre och träna bättre på mina glosor och lyssna bättre.

I: Är det något som lärarna kan göra bättre för att du skall lära dig engelska bättre?

E: Nej.

I: Ingenting?

E: Nej.

I: Går du hos specialpedagog?

E: Nej.

I: Tycker du att det går bra inne i klassrummet att arbeta?

E: Ibland vill jag och ibland inte.

I: Vad är det som du vill?

E: Jag får ont i huvudet att vara inne för mycket.

I: Var hade du hellre velat vara?

E: Ute.

I: Skulle du vilja sitta ute och räkna när regnet öser ner?

E: Ja.

I: Du har aldrig känt så att du skulle vilja gå till specialpedagog?

E: Nej, men läxhjälp för att mina föräldrar är hemma sent på kvällarna.

I: Tycker du det är lättare eller svårare nu när två lärarkandidater är här?

E: lättare.

I: Varför det?

E: Innan var det bara en som man kan få hjälp av nu är det tre.

I: Tycker du att det är skönt?

E: Ja.

I: Tycker du att du lär dig mer?

E: Ja.

Bilaga 7, Elev 6

I: Hur trivs du i skolan?

E: Bra.

I: Är det något speciellt som gör att du trivs bra?

E: Alla är snälla.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Fint.

I: Är det något särskilt som gör att du trivs i klassen?

E: Alla är snälla och bra lärare.

I: Hur tycker du det går för dig i skolan?

E: Rätt bra faktiskt.

I: Vad är det som du tycker att du är bra på?

E: Matte och läsning.

I: Vad tycker du att du kan förbättra?

E: Stavning.

I: Vet du hur du skulle kunna förbättra den?

E: Öva mer hemma och i skolan.

I: Är det något som lärarna kan göra annorlunda för att hjälpa dig här i klassrummet?

E: Nej.

I: Går du hos specialpedagog?

E: Ja.

I: Hur trivs du där?

E: Bra, lär mig att stava bättre och så.

I: Tycker du att det är skönt att gå till specialpedagog?

E: Ja, faktiskt.

I: Är det något särskilt som gör att du tycker det?

E: Data att skriva på.

I: Åh, det hjälper dig?

E: Ja.

I: Hade du hellre velat vara inne i klassrummet än att gå till specialpedagog?

E: Nej.

I: Varför det?

E: Jag lär mig mer där.

I: Om lärarna hade ändrat på lektionerna och hade haft mer likartade lektioner som specialpedagogen. Hade du hellre velat vara kvar i klassen då?

E: Kvittar.

I: Vad är det som skiljer specialpedagogens lektioner jämfört med lektionerna i klassrummet?

E: Lugnare, inget prat.

I: Om det varit lugnare och du hade fått skriva på datorn. Hade det varit bättre att vara i klassrummet då?

E: Ja. Jag ska få en bärbar dator att skriva på inne i klassrummet.

I: Skriver du mycket på data hemma?

E: Ja, sådär.

Bilaga 8, Elev 7

I: Hinner du med skolan?

E: Ja.

I: Ni har kanske inte så mycket läxor?

E: Jo.

I: Känner du att du fixar det ändå?

E: Ja.

I: Hur trivs du på skolan?

E: Bra.

I: Är det bra i klassen också?

E: Ja.

I: Vad är du bra på i skolan?

E: Matte och engelska.

I: Vad kan du förbättra i skolan?

E: Ta i lite mer.

Bilaga 9, Elev 8

I: Hur trivs du i skolan?

E: Inte så bra som på andra skolor.

I: Hur trivs du i klassen?

E: Sådär, har inte så många kompisar.

I: Vad kan du göra åt det?

E: Inte bråka och så där, som de andra gör.

I: Hur går det för dig i skolan?

E: Bra.

I: Vilka ämnen är du bra på?

E: Rymden.

I: Vilka ämnen kan du förbättra?

E: Matte.

I: Hur då?

E: Träna mer på multiplikationstabellerna.

I: Är det något som lärarna kan förbättra?

E: Nej, ni är redan så bra.

I: Går du till specialpedagog?

E: Nej, men jag har gjort.

I: Hur känns det nu när du inte går dit längre?

E: Tråkigt.

I: Varför det?

E: Det var så lugnt och skönt där.

Bilaga 10, Lärare 1

I: Hur arbetar du? Följer du någon särskild teori?

L: Ja det hoppas jag. Jag har nog många olika teorier. Jag har en helhetssyn på eleverna. Lär du dig så mår du bra, mår du bra så lär du dig. För att nå detta jobbar jag med klassrumsklimatet så att det är positivt och tryggt. Jag tycker att dialogen är viktig mellan mig och eleverna. Jag försöker vara en närvarande vuxen med allt vad det innebär i kontakt med föräldrar osv. Jag ställer öppna frågor och problematiseringar. Jag är en tydlig ledare och har struktur på saker och ting. Jag är inte så bra på att organisera så jag strukturerar istället.

I: Finns det något i klassrumsmiljön som du skulle vilja förändra/förbättra?

L: En ny skola eller ett nytt klassrum hade inte varit fel. Jag skulle vilja ha en myshörna och en läshörna som är lite mer avspänd. Det finns det inte plats till. Det finns många som skulle utnyttja det då. Jag känner att grupprummet inte är inrett på ett sådant sätt. Det är rörigt där inne med bokhyllor och datorer.

I: Känner du att du arbetar som du skulle vilja eller är det något som stoppar det?

L: Nej, förutom de här småsakerna så känner jag att i år när vi har lugn och ro och klassen är samlad hela tiden och det inte blir något spring så känner jag att jag har koll hela tiden. Det gör mig lugn.

I: Hur tycker du att det går för dina busungar?

L: Det går bra för dem. Vi har våra fajter men jag är bra på konfliktlösning och mitt förhållningssätt underlättar för oroliga barn att vara där. Bemöta istället för att bedöma är en gammal teori.

I: Skulle du vilja ha haft busungarna i klassen hela tiden?

L: Egentligen behöver de vara hos mig hela tiden men ibland orkar man inte för deras skull. För det mesta är de faktiskt hos mig och det är bra för de har det oftast rörigt ändå. Då vill jag inte skicka de hit och dit. De har då en vuxen att ty sig till och då blir det lättare att ta in andra vuxna efter hand.

I: De få timmarna de går ifrån, hade du hellre att de skulle ha fått hjälp i klassrummet?

L: Nej det kan jag inte säga. Det stöd jag får från specialpedagogen är bra eftersom jag vet hur extremt strukturerat hon jobbar med dessa barn. Då känner jag att de är lika trygga hos henne som hos mig. Men det är ju också personbundet. Jag vet vad hon gör och hon tar reda på vad jag gör. Sen har vi olika sätt att möta saker på och då blir det konflikter ibland, men jag vill att mina busungar ska gå dit.

I: Vad tycker du att man kan göra för att underlätta för busungarna i klassrummet?

L: Som jag gör nu, se till att det inte är rörigt runtomkring och det är mycket som faller tillbaka på dig som ledare. Hur du bemöter de, om du har ordning i klassrummet, om kontakten är bra, bra kontakt med föräldrar och att du undviker spring och stök runtomkring. Jag har funderat på om bänkar vore bättre. Jag har inte bestämt om jag tänker på mig själv då eller eleverna. Jag fajtas fortfarande hårt för mina bord och då är det andra teorier som kommer in och krockar. Jag vill att de ska kunna sitta tillsammans utan att tramsa till det utan att jobba. Jag tror att om man tittar på lärarrummet så vill det till att jag kan jobba med folk runtomkring. Då vet jag inte om jag vill ha bänkar. Då får jag hellre ha en hörna i klassrummet där de kan sitta när de vill vara själva. Jag väljer inte bort borden för att det ska bli lugnare.

I: Känner du att du har tillräcklig kunskap inom specialpedagogik eller anser du att lärare borde få vidareutbildning?

L: Jag har i grunden ingen specialpedagogik, det fanns inte då. Det jag har är lång erfarenhet och en specialpedagog i arbetslaget som också har en konsultativ verksamhet. Hon är anställd dels för att ha barn i grupper och dels för att vara en konsult till oss lärare, och det är hon. Jag frågar henne ofta om råd och tips. Hon har också haft fortbildning i arbetslaget, då plockar hon hit videos om ADHD, koncentrationssvårigheter och följer sedan upp dem. Det har varit bra och det har gått in i hjärnan. Man har alltid någon man kan relatera det till när du sitter där.

I: Kan ni fråga om råd och utnyttjas det?

L: Specialpedagogen besitter en kunskap som jag känner att hon för ut i arbetslaget. Hennes tankar om specialpedagogik går ofta samma väg som mina när jag vill nå alla barn. Ibland är det en kollision och det är när hon säger att det inte är bra för dessa barn att ha olika uppgifter att välja på, men det vill jag att mina barn som inte har svårigheter ska kunna göra. Det är inte bra att ha för mycket runtomkring sig, det vill jag att resten av mina barn ska kunna ha. Det är inte bra med fria läxor, det vill jag att mina barn ska ha. Många sådana här saker krockar ibland. Men jag tycker helt klart att hon är en tillgång för arbetslaget. Vi använder varandra många gånger och bollar idéer. Ibland tycker jag att specialpedagogik är det samma som sunt förnuft. Vi har också en rektor som används när det brakar ihop. Där är hon ett stort stöd för hon har många kontakter. Hon hjälper även till med föräldrakontakt när det behövs.

I: Ja, det var allt vi hade. Vi tackar så mycket för att du tog dig tid till detta.

L: Tack själva och lycka till.

Bilaga 11, Lärare 2.

I: Hur arbetar du? Följer du någon särskild teori?

L: Både ja och nej. Jag följer ingen särskild utan jag blandar. Mycket använder jag sunt förnuft. Det och att jobba med eleverna det är dem jag sätter i fokus.

I: Finns det något i klassrumsmiljön som du skulle vilja förändra/förbättra?

L: Bra fråga. Det jag grunnar på är fortfarande vad jag kan förbättra? Vad får jag förbättra? Det är mycket diskussion om skendemokrati för barn. Vi har elevråd och skolråd men vad får de bestämma egentligen? De önskar en annan färg eller växter i klassrummet men då får de svaret att det inte finns pengar till det. Vad kan jag förbättra? Det är en stor skillnad på vad jag vill förbättra. Det lägger jag på rektorn. Det jag kan förändra och påverka är ljudvolymen, placeringen av barn, tiden, stress, vardagen. Detta kan jag påverka, men jag tror att om miljön varit annorlunda så hade resultaten blivit bättre.

I: Har du någon lugn hörna i ditt klassrum?

L: Jag har försökt genom att jag har tagit hit gardiner, kuddar och en gammal soffa men det blev inte bra. Det blev inte mysigt, soffan var hård så de valde att sitta på stolarna istället.

I: Känner du att du arbetar som du skulle vilja eller är det något som stoppar det?

L: Det är en stort fråga, jag skulle vilja jobba efter ett helt annat koncept. Jag gillar inte det som det är nu. Jag har en musikklass och det är många start och stopp för eleverna. Jag skulle vilja ha fler hela dagar med mina elever. Då skulle jag startat upp med ljus på morgonen och pratat lite med dem och sedan börjat arbeta. Jag skulle inte ha varit så styrd av klockan. När vi behöver rast så tar vi rast, om det sen är efter 20 minuter en dag eller 1 timme och 20 minuter nästa dag gör inget. Sen skulle man också ha haft ett projekt som man jobbade med den dagen. Jag vill inte ha för mycket klocka och schema utan fler hela dagar.

I: Hur tycker du att det går för dina busungar?

L: Det går OK för dem. Både och, de som är busungar i min klass är inte de som bråkar utan de har teoretiska problem. De har stora problem med alla start och stopp på dagen, och även klockan. När de har kommit igång med en uppgift så är lektionen slut och sedan ska de jobba med annat. Jag vill ha helare dagar med samma personal.

I: Skulle du vilja ha haft busungarna i klassen hela tiden?

L: Nej, inte som konceptet ser ut idag. Men hade jag fått jobba som jag ville hade det fungerat.

I: Vad tycker du att man kan göra för att underlätta för busungarna i klassrummet?

L: Helare dagar, större projekt och att man startar på morgonen och stoppar på eftermiddagen. Stoppet kan se olika ut för eleverna. Skulle de då vara inne i klassrummet så hade det fungerat lika bra. Nu är det tajt med tid sen är det matte och sedan svenska osv. då blir det att de hakar på de andra automatiskt. Då är det bättre som det är nu med smågrupper, eller mitt koncept.

I: Känner du att du har tillräcklig kunskap inom specialpedagogik eller anser du att lärare borde få vidareutbildning?

L: Både ja och nej. Det beror på hur man jobbar i arbetslaget. Hade jag och L1 och SP varit i samma hus med våra barn hela dagarna så hade jag behövt mer kunskap. Men så är det inte idag. Vi är i varsitt hus, har olika schema och olika upplägg. Det är så mycket man ska ha pedagogik inom men jag tycker att det är verksamheten i sig som ska styra. Jag kanske har haft mer nytta av didaktisk analys som jag läser nu och då går det före specialpedagogiken. Jag anser att man bör känna till olika pedagogiker men att jag får se vad det är jag behöver för tillfället.

I: Kan ni fråga om råd och utnyttjas det?

L: Ja, jag frågar båda SP om råd. De har undervisat oss om bokstavs barn. De vidareutbildar oss och ger oss kunskap om det vi behöver från år till år.

I: Ja, det var allt vi hade. Vi tackar så mycket för att du tog dig tid till detta.

L: Tack själva och lycka till.

I: Tack.

Bilaga 12, Specialpedagog.

SP: Det är vi själva som väljer vilka som behöver gå hos oss. Läraren skickar en elev och sedan är det upp till oss att besluta om han ska vara i klassen eller hos oss för att fylla vissa luckor.

I: Vi har upplevt på andra skolor att det inte varit så utan att eleverna bara blir ivägskickade för att de stör mycket. Då kan ju läraren ha sin lektion utan att någon stör. Detta har vi sett på andra skolor men vi har inte upplevt det här på samma sätt. Men vi har sett att det är många som går iväg och att ni inte är ute i klassrummen istället.

I: Hur arbetar du?

SP: Jag har inte så många enskilda elever utan jag har inriktat mig på mindre grupper. Då försöker jag parallelllägga scheman och det är det som har varit det svåra. Att få lärarna att förstå att de ska ha ett fast schema på vissa lektioner för att jag ska kunna utnyttja tiden på bästa sätt och hjälpa flest elever. Om tex. 5:orna har matte samtidigt så kan jag göra en grupp av flera klasser.

I: Följer du någon särskild teori när du arbetar med eleverna?

SP: Ja, om man tänker i matte som jag haft mycket de senaste åren och som jag varit på många föreläsningar om så blandar jag inte in så många arbetssätt eller tankesätt. Jag har mycket struktur och kör mycket med de gamla uppställningarna. Det blir för mycket med dem med svårigheter att hantera flera sätt. Man får ta ett moment i sänder och därför stryker jag mycket i de nya läroböckerna. Det som jag vet inte fungerar. De lär sig istället ett sätt som de kan ordentligt så att de blir säkra på det och höjer självförtroendet. Det är en viktig bit för att komma vidare.

I: Hur länge har du jobbat som specialpedagog?

SP: Jag började som klasslärare sedan var jag resurslärare men jag har jobbat som specialpedagog på denna skolan i snart 10 år.

I: Då har du mycket erfarenhet då?

SP: Ja och det är först nu som vi har mindre grupper med dessa eleverna som är stökiga. För några år sedan fanns det en grupp med åtta killar som var stökiga. De var bara ute i klassen på de praktiska ämnena. De var inte inne i klassen annars. De tillhörde olika klasser. Men sedan fick vi direktiv att de skulle ut i sina vanliga klasser. Vissa av dem hade inga svårigheter i ämnena utan andra svårigheter som koncentrationssvårigheter och/eller sociala problem. Jag trodde inte på detta men sedan blev jag mammaledig och när jag kom tillbaka var det bara tre kvar, dessa tre var lugna men svaga elever.

I: Vad är det i stora drag som skiljer din undervisning från lärarnas?

SP: Framförallt är det lugnare och alla kommer till tals. Det är ingen som kan komma undan. Alla får frågor, alla får jobba. Jag har mycket repetition och uppföljningar för att se om det har gått in. Det är mycket repetition, ingen kan sitta av tiden för alla syns. Det blir att man pratar mycket. Vi tar upp andra saker än engelska, matte och svenska. Det brukar bli en stund över och då är man lite kurator också.

I: Har du något som du känner att du är riktigt bra på och något som du kan bli bättre på?

SP: Det finns hela tiden grejer du kan förbättra. Ibland kan man känna med vissa elever att hur jag än gör så kommer jag ingenstans. Vad ska jag göra då? Det var då jag anmälde mig till fler kurser. Det var den frågan jag ställde och som var mitt mål med föreläsningen. Svaret jag fick på den var att om någon visste svaret så fick de gärna berätta det för alla för han, föreläsaren, visste det inte. Detta var då en forskare som forskat i 10-15 år inom det området.

I: Tycker du att du får den vidareutbildning du behöver och vill ha? Får du gå på tillräckligt många och är det svårt att komma iväg på dem?

SP: Nej det tycker jag inte. Nu har jag läst till specialpedagog samtidigt. Det finns mycket som jag hade velat gå på men ibland blir det så att man blir mätt på det. Många gånger på senare tid har jag känt att det kanske inte är jag som borde gå på kurserna utan några andra lärare, kollegor. Det har inte kommit så mycket mer inom området sedan jag läste det. Men det är inte svårt att komma iväg, är det något jag verkligen vill gå på så får jag det.

I: Arbetar du som du skulle vilja, eller är det ex. resurser som sätter stopp för det?

SP: Det som har satt stopp är att jag inte vill att det ska bli splittrat för eleverna. De elever jag har är i behov av ett schema och att veta vad de ska göra. De behöver läxor till specifika dagar och att veckan alltid ska se likadan ut. Det har varit svårigheter när lärarna inte lägger upp det så, när de vill ha flexibilitet. Det är det jag tycker har varit det svåra. Det sätter stopp för mig då. Om de ändrar schemat så vet barnet inte var det ska vara och då blir det splittrat för dem. Då får de gå iväg på något som de kanske klarar av och när de hade behövt vara i klassen.

I: Vad tycker du att man som klasslärare kan göra för att underlätta för busungarna?

SP: Det är återigen struktur, struktur och struktur! Att ha samma schema vecka för vecka, speciella läxdagar så att de får in rutinen. Det kanske är splittrat hemma och i sig

själva, då måste de ha denna ordning för att klara av det. Annars läser de inte sina läxor. Känner de sig trygga i klassrummet så klarar de också av det, de flesta.

I: Har du några tips som du tror att vi kan ha nytta av?

SP: Alla är olika, man kan inte bara köra efter en modell. Man måste hela tiden se till det specifika barnet. Ibland behöver man lyfta ut dem från klassrummet för att de inte mår bra. De klarar inte av allt ljud och stök, då måste man som klasslärare ha hjälp. Det är inte rätt att en elev ska förstöra undervisningen för de andra. Det finns de eleverna som det inte går att ta hand om och man är inget under som lärare som fixar allt. Då måste man söka hjälp, specialpedagog eller kurator det beror på situationen.

I: Känner du att dina kollegor frågar efter hjälp och råd?

SP: Ja det gör de. De utnyttjar mig, det är det som är meningen och sedan har jag handledning när jag har varit på föreläsningar. Där förmedlar jag kunskapen. Sen är det upp till kollegerna att ta till sig det. En annan viktig grej är att ingen elev blir tvingad att gå hos mig. Vill de inte vara här så behöver de inte det. Det är frivilligt och jag tvingar ingen. Kommer de inte i tid med grejer så får de vara i klassen.

I: Det var det vi hade och vi tackar för att du vill ställa upp.

SP: Det var så lite så, lycka till i framtiden.

I: Tack.

Bilaga 13, Rektorn.

I: Har ni någon särskild policy, arbetsmetoder som skolan följer?

R: Jag tror att varje lärare/pedagog ör på olika sätt, men det de handlar om egentligen är barnets lärande i första hand. Samtal med eleven, dennes föräldrar. Jag är aldrig med i något tidigt skede, utom man har diskuterat ett fall med andra lärare. Tex. att en lärare har studerat vissa barn, hur de är mot andra barn. Om det t.ex. är något som uppstår under en musiklektion så är det klassläraren som tar samtalen med föräldrarna om det behövs. Och kanske första steget med föräldrarna. Och i ett senare skede, kanske jag är med. Vi har ju gått på sådana här kurser om hur man samtalar med andra om hur man gör och inte varför. Att man inte frågar barnet varför, utan att jag vet att det är såhär, vad ska vi göra åt det. Varför, är svårt att svara på. Vi vet redan detta, vi har sett detta. Vad ska vi göra, hur kan vi göra och vad tycker du att vi kan göra. Sen om alla gör så det vet jag inte, men det är ett upplägg på en samtalsform, som är ganska effektiv tycker jag. Så någon teori, det vet jag inte. Med åren blir man väl bättre på sådana saker. Man lär sig väl, provar på vad som funkar och vad som inte funkar. Det viktiga är väl att man lyssnar på det och tar tag i det och att man gör någonting åt det. Att man finns på plats och ser och så.

I: Finns det något som skolan kan förbättra eller så, tycker du?

R: Är man bra kan man alltid bli bättre.

I: Om det är några specifika grejor?

R: Man kan ju alltid finnas till hands, ha ögonen öppna och se. Och det kanske är så att man inte alltid gör det. Det är ens mål att man ska i alla fall. Det är svårt att säga. Man pratar om elevers inflytande och ett inflytande är att man lyssnar och ser. Och hela tiden gör det. Man pratar om att göra det formellt, med elevråd, skolråd och kamratstödjare. Det gäller att lyssna hela tiden och prata med dem. Och om det är busungar eller ej så handlar det om samma sak att man lyssnar och ser och tar tag i det. Blundar inte för det. Allas barn är allas.

I: Finns det något sätt som du skulle vilja att skolan arbetade efter?

R: Vi har ju jobbat mycket med kamratskap. Att alla barn ska känna alla. Att alla barn ska känna alla vuxna. Att alla vuxna ska ta tag i saker, som de ser. Att vi tycker detta är viktigt och att det är lite därför vi prioriterar att åka på lägerskola. Att barn ska kunna leka med andra barn. Och att man i detta arbete kan fånga upp elever som vill bli hörda och sedda. Det har varit ett av våra prioriterade mål. Tex. kamratstödjare för barn ser

också mycket och hur man kan jobba med det. Vad kan jag göra som kompis, synliggöra. Det är kanske inte okej att göra så. Och om barn är så busiga att de stör på lektionerna så är det föräldrarnas ansvar.

Jag tycker att vi är rätt duktiga på det. Och sen är det alltid en process, det räcker inte att man säger till någon en gång utan det blir ett arbete.

I: När vi har varit ute på andra skolor har vi märkt att elever som stör i klassen går iväg till specialpedagog så att det blir lugn och ro i klassen. Detta har vi inte märkt på denna skola. Men är det något som du har märkt något av? Tror du att lärarna skickar iväg de omöjliga eleverna istället för att ta tag i det själva?

R: Nej, så är det inte. Det är ju bara att man flyttar ett problem om det nu är ett problem. Det gäller att ta tag i det och jobba med det. Sen kan man fråga vad det handlar om. Vad är det som gör att barnet är så stökigt eller busigt. Varför är det så här? Vad kan man göra åt det? Det första är att man kanske förändrar något i klassrummet. Och sen visar det sig kanske att de behöver ha extra stöd i någonting. Slänga ut och skicka iväg känns ju lite gammalt. Det är jättesvårt att säga något generellt det beror helt och hållet på situationen. Situationen får styra.

I: Har alla arbetslag tillgång till specialpedagog?

R: Ja. Sen är det inte så att en viss klass har en viss tid utan det handlar om eleverna. Vi utgår alltid ifrån eleverna. Vilka barn har behov och sen får man titta utifrån det. Vi har ju två personer.

Det är viktigt att man kan lite om inlärningsstilar och att man vet sådana här saker så att man kan prova innan man går vidare. Och kanske ibland barnet själv berättar varför barnet stökar eller stör. Så att man kan en lösning på. Och sen är det så att specialpedagogen får vara lite hand ledare, ska ju kunna gå in och observera. Vad kan lärarna göra och hur?

Det är en stor diskussion. Man måste titta utifrån varje barn och börja där och det kan pedagogerna bäst. Se helheten för då kan man göra något bra av det. Göra problemet synligt så att de blir medvetna om vad det är som är problem.

Lyfta fram till en diskussion med eleverna så att de får vara med och diskutera fram till något. Det är en process.